

Szakdolgozat

Mahner Tamás

Schola Europa Akadémia Szakközépiskola
a Pázmány Péter Katolikus Egyetemmel
együttműködésben

Ifjúsági közösségfejlesztés Pomázon

A dolgozatot készítette
Mahner Tamás
Ifjúságsegítő

Konzulens
Bencze Györgyné Hajni

2009

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETÉS	4
2. KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS A SZOCIALIZÁCIÓ TÜKRÉBEN	5
2.1. A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS MEGÉRTÉSE	5
2.2. SZOCIALIZÁCIÓ GYERMEKKORBAN	8
2.3. KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS AZ ISKOLÁBAN	13
2.4. KORTÁRSCSOPORTOK	14
2.5. CSALÁD	15
2.6. MÉDIA HATÁSA	15
3. A POMÁZI FIATALOK ÉLETHELYZETE.....	18
3.1. A KUTATÁS CÉLJA	18
3.2. A KUTATÁS HELYE ÉS IDEJE	18
3.3. A KUTATÁS MÓDSZERE	18
3.4. A KUTATÁS ALAPVETŐ KÉRDÉSEI	18
3.5. A KUTATÁS EREDMÉNYE.....	18
4. BEFEJEZÉS	25
IRODALOMJEGYZÉK	27
MELLÉKLETEK.....	28

1. Bevezetés

„A közösségfejlesztés (community development) vagy közösség szervezés (community organisation) a múlt század második felében és a századelőn, az Amerikában robbanásszerűen végbemenő település-fejlődés körülményei között kapta a döntő lökést ahhoz, hogy szakmává szerveződjön. A hasonló törekvések, főleg a II. világháború utáni kölcsönhatások révén, Európában is megerősödtek és fokozatosan intézményesültek. Az amerikai és a nyugat-európai, abban is elsősorban napjaink angol és holland gyakorlata határozza meg e szakma fő irányait.”¹

Magyarországon a kilencvenes években lezajlott politikai és gazdasági változásokkal együtt a fiatalok életében, életmódjában is jelentős átalakulások mentek végbe. Az ifjúsági életszakasz meghosszabbodásának számos oka van, ezek közül az egyik legfontosabb a szocializációs tényezők egyensúlyának megváltozása. A szovjet éra alatt kialakult sajátos individualizmus, a közösségek hiánya, a kilencvenes évek elejétől jogos igényeket keltettek ennek a szocializációs szektornak a pótlására.² A rendszerváltás előtt a család és az iskola együttes feladata volt, hogy a fiatalok értékrendszerét kialakítsa és a szocialista eszménykép szolgálatába állítsa. A rendszerváltás után a demokrácia fokozatos kialakulásával azonban több már meglévő szocializációs hatás erősödött fel. A család és az iskola mellett a média, a tömegkultúra, a kortárs csoportok és a globális társadalmi folyamatok is hatalmas nyomást gyakorolnak az ifjúság értékrendszerének kialakulásában. Ezek közül talán az egyik legjelentősebb szerepet a fiatalok életében a kortárs csoportok kapják. A mai felgyorsult világban az úgynevezett információs társadalomban elképesztően nehéz kiismernie magát a fiatalságnak. Rengeteg értékrenddel találkozunk, melyek olykor ellentmondanak egymásnak, és az így létrejött zavart, legtöbbször ön- vagy társadalomromboló módszerekkel kompenzálják a fiatalok. Megfelelő támogatás nélkül sokszor az alkoholba, a droghasználatba, bűnözésbe vagy valamilyen szélsőséges nézeteket valló szubkultúrába, közösségbe menekülnek a megértésre vágyó fiatalok. Ifjúságsegítőként az egyik legfontosabb feladatomban tartom azt, hogy a kortárs csoportokat, megfelelő, konstruktív értékek mentén közösséggé fejlesszük, melynek tevékenységeiben a fiatalok önként és örömmel vesznek részt, annak érdekében, hogy saját és környezetük fejlődéséért tegyenek valamit, megtalálják életük célját és boldog, teljes életet tudjanak élni. A közösségfejlesztés célja a perspektívák megadásán kívül az is, hogy teret biztosítson az egyéneknek a kibontakozásra, a cselekvésre, így tapasztalati úton

¹ Varga A. Tamás – Vercseg Ilona, 1998:15

² Varga A. Tamás – Vercseg Ilona, 1998

tudja magáévá tenni azokat az értékeket, amelyek előrébb viszik az életben és ezáltal másokat is be tud vonni a közös élményekbe. Egy megfelelően működő közösség képes arra, hogy az adott területen nem csak az ifjúságot, hanem a fiatalabb és az idősebb korosztályt is megmozgassa, amely egészen odáig fejlődhet, hogy az egész település közösen fog dolgozni azon, hogy egy kellemes, mindenki számára lehetőségeket nyújtó, élhető környezet alakuljon ki.

Dolgozatomban először a közösségfejlesztés mint szakma, megértését fogom segíteni, majd az egyén oldaláról és az egyént befolyásoló szocializáló tényezők felől közelítek a közösségfejlesztés felé. Azt vizsgálom mi befolyásolja a közösséghez való tartozás igényének kialakulását, kitérve arra, hogy a közösségek létrehozása és fejlesztése milyen jelentőséggel bír az egyén fejlődése, élete során. Második lépésként a „Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan.” jelmondat jegyében a saját településemmel, Pomázzal kapcsolatos közösségfejlesztési perspektívákat fogom feltárni egy kérdőíves kutatás segítségével. A kutatás tulajdonképpen a pomázi fiatalok szabadidős tevékenységeire fókuszál és azokra az igényekre, illetve szükségletekre, amelyeknek kielégítése, véleményük szerint, Pomázon szükséges lenne.

2. Közösségfejlesztés a szocializáció tükrében

2.1. A közösségfejlesztés megértése

A közösségfejlesztés a közösség önmaga általi fejlesztését jelenti. A kifejezés annak a demokratikus szemléletnek a tükröződése, hogy egy közösség – s ez esetben legfőképpen lokális közösség: szomszédság, település, kistérség, megye, régió – önmaga fejlődési irányainak meghatározása érdekében képes a kezdeményezésre és cselekvő módon tud részt venni saját fejlesztésében. E közösségi szintek megjelölésekor, elsősorban a lakosság önsegítő és önszervező intézményeire gondolunk – összejárási szokásaira, ön és egymást segítő tevékenységeire, szervezeteire, az általuk működtetett helyi nyilvánosságra, s a mindezt összefogó bizalomra és folyamatos kommunikációra –, de természetesen ugyanilyen fontosak a közösség *más szereplői is*: az önkormányzatok és a kisebbségi önkormányzatok, az önkormányzati szerveződések és e szervezetek szakosodott intézményei, valamint a helyi gazdasági élet szereplői, s végül mindaz a külső kapcsolatrendszer, amelyet valamennyi szereplő együttesen működtet. A helyi közösségi problémák keletkezhetnek helyben, a

kistérségben, de nagyobb földrajzi egységben: a megyében, országosan, esetleg globálisan is. Természetesen tudjuk, hogy valamennyi helyben megjelenő problémát nem lehet kizárólag helyben orvosolni. Az viszont döntő lehet, hogy egy helyi közösség képes-e felismerni a másutt keletkezett és helyben is felmerülő problémákat, tud-e megoldásukhoz különböző módszereket rendelni, s meg tudja-e nyerni a közösség tagjait és intézményeit, valamint a szükséges külső partnereket az együttműködéshez? Tehát a legfontosabb, hogy eléggé tudatos legyen egy közösség önmaga ismerete, saját akarata és lehetőségei vonatkozásában, s ha ez működik, akkor legyen benne elég akarat, fegyelem, kitartás, hogy saját felismert céljai érdekében megszervezze önmagát és folyamatosan informálódjon, tanuljon, kapcsolatokat építsen és cselekedjen. Ez még mind nem elég, hiszen a cselekvés bonyolult folyamatát bátorítania és támogatnia kell a szűkebb és tágabb társadalomnak is.

Az együttműködő, önmagát fejlesztő közösség feltételeit vizsgálva kiemelek néhány közösségfejlesztési szempontot. Fontos tényező, hogy a közösség tagjai:

- érzelmileg milyen módon viszonyulnak saját lakóhelyükhöz és területi közösségükhöz;
- tudatosan élnek-e meg ezt a viszonyt, van-e rálátásuk saját közösségük életére,
- milyen viszonyítási pontjaik vannak;
- mennyire tájékozottak a saját lehetőségeiket és esélyeiket illetően;
- kritikai hozzáállásuk kiterjed-e a felelősségvállalás, a részvétel, a kezdeményezés és a cselekvés irányába,
- meg tudják-e valósítani elképzeléseik kialakítását és egyeztetését, közös tervek létrehozását;
- szervezetségi szintjük folyamatosan növekszik-e, és ezáltal képes lesz-e a közösség fejlesztési elképzeléseit bizonyos rásegítéssel (tanulással, szakmai és anyagi támogatással) meg is valósítani.

A pozitív érzelmi viszonyulás szolgálja a legfontosabb feltételt ahhoz, hogy a helyi lakosok – ha jó alkalom adódik – kimozduljanak passzivitásukból és elkezdjenek tevékenykedni a közjéért. Ilyen jó alkalmak egészen könnyen teremthetők (pl. egy sokakat mozgósító, közösségi célt szolgáló rendezvénysorozat), vagy akár kívülről érkezett közösségfejlesztők is. A negatív érzelmi viszonyulást is át lehet fordítani pozitív cselekvésbe – igaz, sokkal nehezebben. Ez a lépés akkor következik be, amikor a helyi lakosok valamiért rájönnek, hogy ha magukon nem segítenek, senki nem segít rajtuk, s ilyenkor kezdenek megnyílni az összefogás felé. Legtöbbször azonban a probléma ekkor már olyan mértékűvé és annyira

összetetté válik, hogy azon önszolgáltató cselekvés keretében már nem, vagy csak nagyon nehezen és kis léptékben lehet segíteni, ennek ellenére a cselekvés mindig fontos, mert valamiféle előrejutást mindig el lehet érni. Ezért is nagyon fontos az, hogy a passzivitás, a beletörődés ne uralja a településen élők közérzetét, mert az aktív viszony folyamatos kisebb-nagyobb előre lépéseket jelent.

A helyi cselekvés érzelmi előfeltétele gyakran fejeződik ki a lakóhelyhez, a helyi történelemhez, vagy a tájhoz, az egyéni életúthoz és a szomszédokhoz történő ragaszkodásban. Olyan pozitív töltet ez, amelyek mozgósító erejére az esetek zömében számíthatunk. A lakóhely iránti tudatosság alatt egy, a helyi gondolkodásmódban fellelhető kritikai – civil! – beállítódást értünk, amely a közösségi javakra irányuló törekvéseknek alapja. „Közösségi munkások gyakran találkoznak kritikai hozzáállással, ám ez inkább a Hegel által megnevezett „individuális szembenállás”, vagyis olyan kritikai attitűd, amelyben az egyén vagy nem ismeri fel az egész közösséghez való viszonyát, a saját és társai közös felelősségét és cselekvési lehetőségeit; vagy oly jelentéktelennek tartja azt az egész szempontjából, hogy nem is foglalkozik vele. Ez a tudatossági szint nagyon gyakran nem terjed ki még az identitás tartalmára sem, vagy csak általánosságokban mozog. Elmondható, hogy egy közösség múltjának, hagyományainak, emberi-társadalmi erőforrásainak, viszonyainak és lehetőségeinek (legalább hipotetikus) ismerete még számos kibontatlan tartalékkal rendelkezik.”³

Az esélyeket, lehetőségeket is a folyamatos tájékozódás és a rendszeres kommunikáció teszi láthatóvá. Az iskolarendszerű oktatásba és a felnőttképzésbe egyaránt beépülő, a helyi identitás tartalmáról és általában a demokráciáról szóló ismeretanyag; a speciális problémák megoldására irányuló felnőttképzés; a tanulmányutak más közösségeknél; a szektorok és szakmák közötti hazai és nemzetközi hálózatokban való részvétel; vagyis az egyre nyitottabbá váló helyi társadalom – különböző szempontokból, de mind rávilágítanak a közösség esélyeire és lehetőségeire. E tudásnak a közösségben való használata, az új szempontok folyamatos kommunikálása és terjesztése a közösségben, segítik felismerhetővé tenni azt a nehéz kérdést, hogy mi legyen a fejlődés iránya, amelyet megfelelőnek tartunk.

A felelősségvállalás és részvétel, a kezdeményező és cselekvőképesség a közösség-fejlesztés legfontosabb területe. Ahol egy közösség tagjai elköteleződnek mindezek mellett, ott fokozatosan ki is alakul az együttműködő, aktív közösség, amelynek tagjai eljutnak az

---

³ Vercseg Ilona, 2004:9

elképzelések egyeztetéséig és közös tervek létrehozásáig, s megalakítják a megvalósításhoz szükséges közösségi szervezeteket is.

A közösség szervezetségi szintje is elengedhetetlen feltétele az együttműködő, önmagát fejlesztő helyi közösségnek. A szervezetlenség magában hordozza, a megosztottságnak és a kiszolgáltatottságnak az esélyét. A szervezetség ezzel szemben a közösségi kommunikációt és programcserét, az elköteleződést, a közösségi tervezést és cselekvést, az együttműködést teremti meg – és fordítva: éppen ezek hozzák létre egy közösség szervezetségét. A külső hatások és rásegítés – képzés, szakértői vagy anyagi/pályázati támogatás – csak egyeztetett közösségi célok és az azokat megvalósítani akaró szervezetség esetén lehetséges.⁴

2.2. Szocializáció gyermekkorban

Közösségfejlesztők sokéves tapasztalata – amit a terepkutatások is alátámasztanak –, hogy a magyar társadalomban hiányoznak a demokratikus értékek, a civil felelősségvállalás, a társadalmi részvétel. Mivel kultúránknak nem sajátja, hogy az ember egy lokális közösség tagjaként – a szó eredeti értelmében – egy élő organizmus cselekvő, aktív részeként definiálja önmagát.

A szocializáció alatt azt a folyamatot értjük, melyben a biológiai egyed társadalmi lényvé válik. A közösségfejlesztés célja, hogy az egyének átéljék, tudatosodjon bennük, hogy tagjai a helyi társadalomnak, helyi közösségnek, amiért felelősséggel tartoznak. Ennek érdekében közösségfejlesztőként bizonyos tudásokat, értékeket, készségeket (pl. együttműködés, szolidaritás, részvétel, önkormányzás) szeretnénk tanítani, közvetíteni annak a korlátnak a tudatában, hogy a kulturális környezet, a szocializációs színtér (család, iskola, kortárs csoport stb.) nem ebbe az irányba hat; vagyis az árral szemben kell eveznünk. Ahhoz, hogy a szocializációs tevékenységünkben hatékonyak tudjunk lenni, meg kell értenünk, hogy hogyan gondolkodnak és tanulnak a gyermekek, milyen fejlődési stádiumokon mennek át.⁵

E kérdések átgondolásához Jean Piaget⁶ (1999) gyermekpszichológus elméletét vettem alapul, aki több ezer gyermeken végzett vizsgálat eredményeképpen írta le a kognitív fejlődés különböző szakaszait:

1. Műveletek előtti szakasz (a 2–4 éves kor)

---

⁴ u.a.

⁵ Harkai Nóra, 2007

⁶ Piaget, Jean – Inhelder Barbel, 1999

Piaget megfigyelte, hogy ebben az életkorban a gyermekek gondolkodása egocentrikus, mindent a saját nézőpontjukból értelmeznek (jellegzetes kifejezése ennek a kornak az „enyém”).

A korszak néhány tipikus jellemzője:

- a nyelvi utánzás (olyan dolgokat ismételnék, melyeket nem értenek);
- nem tudnak különbséget tenni a múlt, jelen és jövő között (számukra csak a jelen létezik, nem tudják értelmezni a jövőben bekövetkező eseményeket);
- nem képesek a dolgokat mások nézőpontjából látni, hiányzik a társas együttműködés, nehezen osztoznak meg bármin.

2. Intuitív szakasz (a 4–7 éves kor)

- a szakasz kezdeti fázisában az utánzás jellemző (mások beszédének, cselekedeteinek imitálása);
- a szakasz második felében megjelenik a reprezentáció (a gyerekek konkrét tárgyakhoz és fogalmakhoz szimbólumokat társítanak).

3. Konkrét műveleti szakasz (7–12 éves kor) – Ebben a korban a kognitív fejlődés jelentősen fölgyorsul.

- megjelenik a konzerváció; a kognitív gondolkodásnak az a fajtája, mely lehetővé teszi, hogy a gyermek fölismerje, hogy bizonyos tulajdonságok, tények, igazságok különböző szituációban is megmaradnak (a 7 év alatti gyermekek nem képesek egy bizonyos helyzetben felismert igazságot egy másik helyzetben értelmezni; ez azt jelenti, hogy a konzerváció előtti időszakban a gyermekeknek minden új helyzetben újra kell értelmezni a valóságot);
- kialakul a decentrálnálási képessége; a gyermek képessé válik arra, hogy mások nézőpontjából is tudjon érzékelni/értékelni egy vitatott jelenséget, kérdést (az „egocentrizmust” fokozatosan felváltja a „társcentrizmus”).

Ez egy új megismerési mód, mely lehetővé teszi:

- többféle nézőpont egybevetését;
- mások megértését (empátia);
- a közös szabályok megértését és betartását;
- az együttműködés képességét;

- mások reakcióinak előre látását.
- a gyerekek fölismerik, hogy vannak, akik nem úgy gondolkodnak mint ők, mások az értékeik, más perspektívából látják a valóságot. Képesek lesznek egyre több/többféle személy helyzetébe beleképzelni magukat. A megértés kiszélesedése, teljesebbé válása nagyon fontos fejlődési lépcső a társas kapcsolatok, szociális kötelékek és a közösségek létrejöttében.
- a „morális realizmust” fölváltja a „morális autonómia”. 6–7 éves korig a gyermekek a szabályokat adottnak fogadják el; nem kérdőjelezzik meg a tekintélyt, az engedelmesség szükségességét. 7 éves kor után, a kortársaikkal folytatott együttműködés és vita során kezdik megérteni, hogy a szabály emberi készítmény, érvényessége a résztvevők megállapodásától függhet, és változtatható. Ekkor kezdenek el etikai kérdésekről gondolkodni; mi helyes, mi igaz, mi igazságos és mi nem.

4. *Formális műveleti szakasz (12 éves kortól)* – Ebben a korban két kulcstényező jelenik meg:

- az elvont gondolkodás; a gyermekek képessé válnak elvont kifejezésekkel, elméletekkel, gondolatokkal és fogalmakkal operálni. Képesek:
  - a filozofikus és fogalmi gondolkodásra;
  - a jövőképek megjelenítésére (tervezésre);
  - fejben kezelni szabályokat és elméleteket;
  - papír és képek nélkül (gondolatok szintjén) munkát végezni.
- a fejlődés utolsó fázisaként megjelenik a logikai érvelés. Képessé válnak:
  - rész-egész viszonyának érzékelésére;
  - a részek közötti kapcsolatok átlátására;
  - az elemzésre, értékelésre;
  - a következtetések levonására.

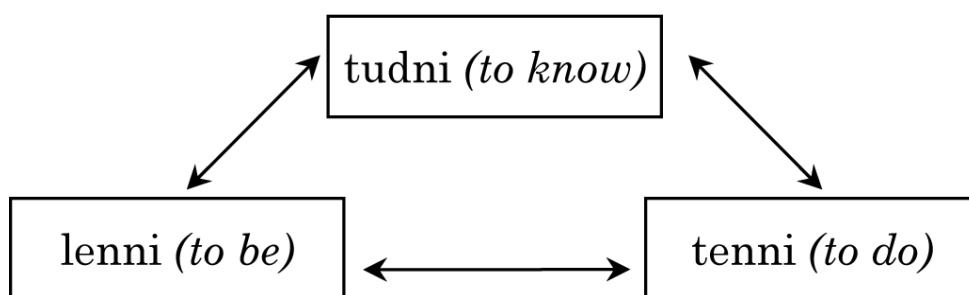
Könnyen belátható, hogy társadalomlélektani szempontból igen nagy jelentősége van a decentralizációnak, és a morális autonómia irányába történő elmozdulásnak. Az egyén fejlődését ugyanakkor nagymértékben meghatározza a társadalmi környezet is. Sajnos a

magyar civilizációs (fejlődési) folyamat bizonyos területein megfigyelhető egyfajta megrekedés:

- a vitakultúrában, érvelésben;
- a probléma megoldásban (a kapcsolati szinteken a szakítás a jellemző);
- az együttműködés terén (hiányoznak a tiszta szerződéses viszonyok, a szabálykövetés);
- a demokratikus gondolkodásban (tekintélytisztelet dominanciája, a megértés, egyetértés helyett).

Az előzőekben láthattuk, hogyan gondolkodnak a gyermekek, most arra a kérdésre szeretnék kitérni, hogy hogyan tanulnak a gyermekek. (2)

A tanulás körkörös folyamatként értelmezhető:

tudni: ismeretek, elméletek, információk, tények átadása

tenni: cselekvésbe fordítani, gyakorlatban kipróbálni, kísérletezni, saját élményt szerezni

lenni: a rendszeres tevékenység egy idő után hatással van a személyiségünkre, új értékek, készségek épülnek be, válnak részünkké.

A tanulás három dimenziója:

Kognitív dimenzió

Szint	Jellemzők
Ismeretszerzés	tények, tudások megszerzése
Megértés	értelmezés, megfogalmazás saját szavainkkal
Alkalmazás	az ismeret vonatkoztatása a mindennapi életre: társadalomra, lokalitásra, családra, személyes életre
Elemzés	kapcsolati viszonyrendszerek elemzése: személyek, események közötti kapcsolatok elemzése
Szintézis	elvonatkoztatás a konkrét helyzettől, másik szintre emelés (meglévő kognitív sémák módosítása)
Értékelés	a tanulságok kimondása, másik helyzetben való alkalmazása

Aktivitás dimenziója

Szint	Jellemzők
Szembesülés	egy új aktivitással találkozik, új tapasztalatokra tesz szert
Részvétel	aktívan részt vesz a cselekvésben és többször megismétli azt
Azonosulás	a viselkedés szintjén azonosul a cselekvéssel (elköteleződik)
Bensővé tétel	szokásává válik, készség szinten gyakorolja
Mások bevonása	másokat is meggyőz az aktivitás fontosságáról (toboroz)

Értékek dimenziója

Szint	Jellemzők
Felismerés	tudatára ébred egy érték jelentőségének (pl. szolidaritás)
Reagálás	reagál az értékre, amit látott (pozitív élmény kötődik az értékhez)
Beépítés	beépíti az értékrendszerébe, előbbre sorolja más értéknél
Rendszerezés	más értékekhez köti, felfedezi a kapcsolatot a különböző erkölcsi értékek között
Értékrend kialakítása	értékei egymásra épülnek, koherens világgépe alakul ki

2.3. Közösségfejlesztés az iskolában

Az iskola alapvető feladatai közül az egyik a közösségi szemlélet megalapozása és kialakítása lenne, hogy megfelelő értékrendet és információt közvetítve a diákok felé, motiválja, ösztönözze őket arra, hogy iskolán kívüli közösségeket is válasszanak maguknak, amelyek az iskola befejezése után is, a saját egyéni fejlődésükhöz, elképzeléseikhez mérten, perspektívát nyújtanak. Ebben a közegben kellene kialakulnia azoknak az érdeklődési elemeknek és kompetenciáknak, amelyek az iskola keretein túlmutatnak a közösségi felelősségvállalás felé. Az iskolának fontos szerepe van abban, hogy kialakítsa a diákokban a társadalmi felelősségvállalás igényét és szükségességét, a proaktivitást és az ön-érdekérvényesítés igényét. A hangsúly azonban legtöbbször a tudás és ismeretanyag átadására tolódik el. Ezt könnyen be lehet látni, ha megvizsgáljuk azokat a módszereket, amelyeket a közoktatásban legtöbbször használnak. Főként elméleti tudást közvetít, hiányzik a tapasztalatszerző („learning by doing”)⁷ és az értékteremtő dimenzió, amely annak az alapja lenne, hogy a fiatalok a saját elképzeléseik és a környezet hatásai alapján az önmegvalósítás útjára lépjenek és a valóság reális felmérése után képesek legyenek tenni annak érdekében, hogy elérjék azokat a célokat, amelyeket kitűztek maguk elé. Az elméleti oktatással szemben a tapasztalati úton, élmények által elsajátított tudást a diákok azonnal adaptálni tudják az élet más helyzeteiben is, kialakul a szintetikus gondolkodásmód és önállóan lesznek képesek bonyolultabb összefüggéseket megérteni. Ez a közösségfejlesztés szempontjából azért nagyon fontos, mert az ilyesfajta oktatás mintegy megalapozza annak az egyéni kompetenciának a kialakulását, amely alapvetően szükséges ahhoz, hogy felismerjük a közösségek létének fontosságát. Olyan értékteremtő mechanizmusokat alakít ki ez a fajta módszer, amely képessé teszi az embereket szélesebb kontextusba helyezni egyéni céljaikat, mely azt jelenti, hogy az önmegvalósítás útján a közösség érdekeit is figyelembe veszi. Ez elégedettséget és sikerélményt okoz az egyén számára, megtanulja meglátni és elismerni azokat az értékeket, amelyek valódi jelentőséggel bírnak és érdemben segítik őt. Kialakul egy olyan érték szemlélet, amely a realitáson és az egyéni kompetenciákon alapszik.

A közoktatásra jellemző merev szabályok, a túlzott elméleti oktatás, a diákok túlterhelése és a nem differenciált, nem az egyéni kompetenciákra építő oktatás, legtöbbször ellenállást szül a tanulóknál. Érdektelenné, egyhangúvá, unalmassá válik az iskola számukra, ezért más helyeken keresik az önmegvalósítás lehetőségét. Az iskola által közvetített értékekkel teljes

---

⁷ Harkai Nóra, 2007

mértékben szembemennek, melynek gyakran különböző deviáns magatartásformák felvétele lesz az eredménye.

2.4. Kortárs csoportok

A mai fiatalok életében az egyik legfontosabb értékteremtő közeg a kortárs csoport. Kortárs csoportnak nevezem az informális társulásokat, sport egyesületek tagjait, művészeti csoportok tagjait, vagy akár egy-egy online szerveződéshez (fórum, chat, blog, online játékok stb.) tartozókat. A lényeg, hogy a tagság önkéntes alapon működik és valamilyen közös érdeklődés köré szerveződik. Ez a közös pont nagyon sokféle lehet és tulajdonképpen nem szabályozza semmi. Senki sem tilthatja meg a fiataloknak azt, hogy az állomáson, az utcán, a sportpályán vagy bárhol máshol találkozzanak és ott együtt eltöltsék szabadidejüket, sőt azt sem, hogy a szobájukba bezárkózva órák hosszat játsszanak a kedvenc számítógépes játékokkal az interneten. Ez a korlátok nélkülség egyrészt hatalmas előny és vonzó az ifjúság számára, hisz a rendelkezésre álló időt a saját elképzeléseik és érdeklődésük alapján tölthetik el, másrészt fennáll annak a lehetősége, hogy valamilyen külső hatás által, pl. média, a társaság hangadójának nézetei, valamelyik trendi szubkultúra által meghatározott magatartásforma kötelezővé tétele stb., olyan értékeket teremtsen, amelyek önmagukra nézve és a társadalom számára is károsak. A közösségfejlesztés egyik legfontosabb feladata, hogy felkeresse ezeket a kortárs csoportokat és valós értékeken alapuló közösségé szervezze őket.

Ezt támasztja alá az Ifjúság 2004⁸ kutatás is melyben a megkérdezett fiatalok 15%-a mondta azt magáról, hogy tagja valamilyen civil, társadalmi, politikai, vallási, jótékonyági, sport vagy kulturális szervezetnek, közösségnek, klubnak, körnek, szervezetnek. (A legpreferáltabb közösségek a sportegyesületek, sportklubok és az egyházi szervezetek.) Tehát a fiatalok nagy része nem tartozik semmilyen szervezethez, amely az egyén életében az értékteremtő folyamatokhoz rendkívüli módon hozzájárulna.

Nagyon fontos, hogy a fiatalok elsajátítsák a versengés a kölcsönösség, az együttműködés szabályait, ami egyben elősegíti a szociális kompetenciájuk fejlődését és a szülőkről való leválást, a függetlenedést. A megfelelően működő kortárs csoport támaszt nyújt az egyén számára és lehetőséget ad az önérvényesítésre. Fenyegető helyzetben érzelmi biztonságot nyújt a közösséghez, valakihez tartozás élménye. Teret enged az önállóan választott intimitásnak és lehetővé teszi, hogy a vezetői kompetenciáit kipróbálja a fiatal. Tehát a kortárs

---

⁸ Bauer Béla – Szabó Andrea, 2005

közösség alapvető feladata mindazokat az elemeket pótolni, amelyeket a család és az iskola nem képes ellátni.⁹

2.5. Család

Az egyén elsődleges szocializációja a családban megy végbe. A család olyan természetes közösség, amelybe születésünkkel kerülünk és amelynek hosszú ideig tagjai vagyunk. A gyermek fejlődését, nevelődését mindenekelőtt a szülők irányítják, de nem mellékes a nagyszülők, testvérek, esetleg más rokonok hatása sem. Az egyén érzelmileg olyan szorosan kötődik a családjához, mint semelyik más közösséghez. Csecsemőkorban a legtöbb időt (pl. szoptatásra, etetésre, öltöztetésre stb. fordított idő) az anyával tölti el, aki a szociális hatások elsődleges közvetítője. Feltétlenül szükség van azonban arra, hogy az apa vagy esetleg más személy részt vegyen már a szocializáció e korai szakaszában is. A családi miliőben a gyermek és a szülők erős kapcsolati hálót alkotnak, amely a személyeket és azok családi közösségben betöltött szerepét foglalja magában. A gyermek először a bölcsődében és az óvodában kerül be más szervezett keretben működő közösségbe, de az iskolai közösség egészen új társas közeget jelent. Az iskoláskor kezdetére már sok képességet (pl. szobatisztaság, beszéd) elsajátít és sok élmény (pl. játék öröme, családi élmények) éri. A családi szocializáció természetesen nem fejeződik be ekkorra, hanem az iskolai szocializációval kiegészülve folytatódik tovább. A családi szocializációban fontos változást hoz a serdülőkor, amikor megkezdődik a családról való leválás is. Ebben az életkorban az egyén a kortárs csoportot különösen preferálja és a serdülőkor végén (többnyire) autonóm személyiséggé válik. A családtól való leginkább anyagi függés ma sokszor kitolódik a felnőttkor elejére, amíg meg nem szerzi a munkavállaláshoz szükséges felsőfokú végzettséget (diplomát, szakképesítést), illetve önálló életvitelle nem lesz.¹⁰

2.6. Média hatása

A média számos pozitív és negatív életmódot, szerepet, személyiséget, mítoszt és ideológiát mutat be, leckét ad a népszerűségről, boldog életről, sikerről, szépségről, stb... Egy vizsgálat szerint a 14–15 éves korosztálynál a modellválasztás fiuknál 46%-ban, lányoknál 31%-ban a média volt meghatározó. Megfigyelhető, hogy a média legfőképp a nemi szerepek és a

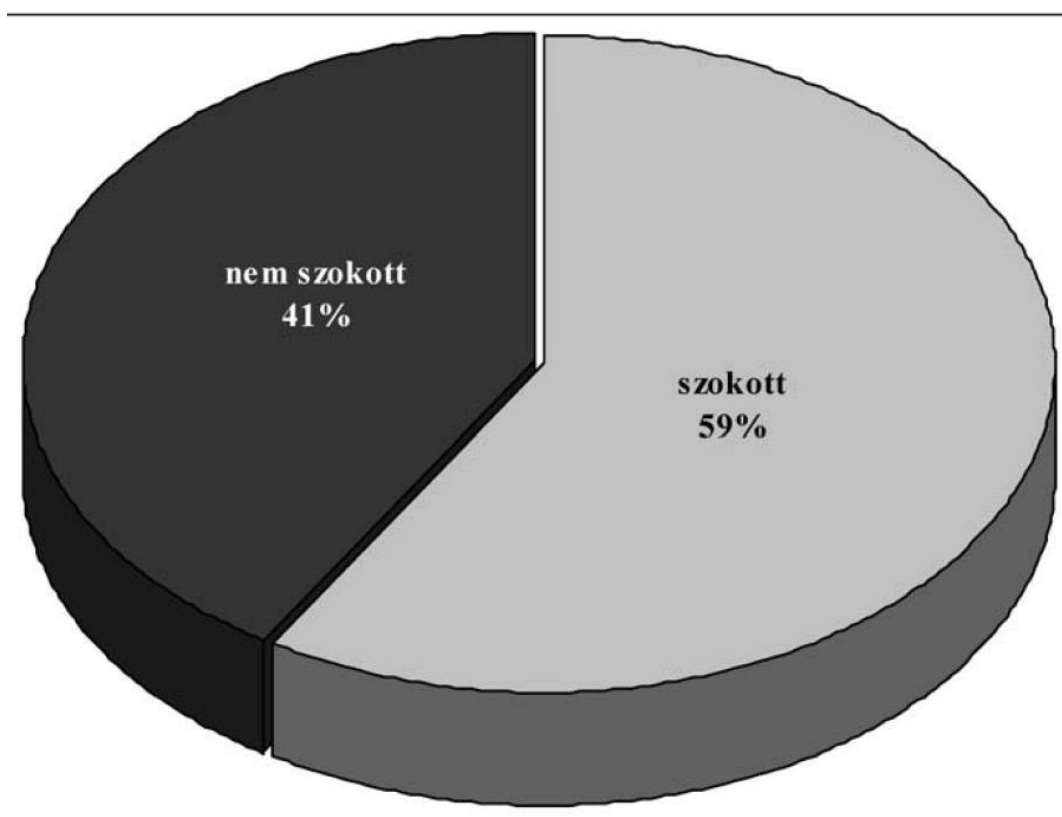
---

⁹ Sz.n., é.n. – <<http://gardonyi.hu/download/droghaszn%C3%A1lat%20megel%C5%91z%C3%A9se.doc>> (letöltve: 2009.05.10.).

¹⁰ Szécsényi István, é.n.

szexuális viselkedés; az egészséggel kapcsolatos viselkedés, táplálkozás, testkultúra és drog; az öltözködés és a szórakozási szokások területein van nagy hatással. Ezen kívül hatalmas szerepe van az előítéletek kialakulásában is. Jellemzően a fiatalok a TV-n és az interneten keresztül kerülnek kapcsolatba a médiával.¹¹ Az Ifjúság 2004 felmérés internet-használtra vonatkozó adatai arról számolnak be, hogy a fiatalok 59%-a legalább havonta egyszer szokott internetezni. Azt hiszem, hogy nem állunk messze az igazságtól, ha ezt az arányt 2009-re a duplájára tesszük.¹²

24. ábra: Szokott-e internetezni?
(a kérdésre válaszolók százalékában)

A közösségfejlesztés egyik áldásos hatása lehet, hogy a baráti kapcsolatok, a közösségekben való részvétel által csökken a médiafogyasztás gyakorisága, valamint belép egy bizonyos vonatkoztatási pont, ami alapján kialakul bennük a szelektív, kritikus és értő médiahasználat és a személyes döntések alkalmazásának támogatása. Ez magában hordozza, hogy a fiatalok csak a szükségletei kielégítésére szolgáló műsorokat nézze és, hogy kialakuljon a kontroll

¹¹ Sz.n., é.n. – <<http://gardonyi.hu/down/droghaszn%C3%A1lat%20megel%C5%91z%C3%A9se.doc>> (letöltve: 2009.05.10.)

¹² Bauer Béla – Szabó Andrea, 2005

képessége a média tartalmának kiválasztásában, rendkívül fontos, hogy a fiatalok pozitív értékek mentén tudják kiválasztani azt, hogy mit nézzenek, vagy miről olvassanak.

A média ugyanakkor a közösségfejlesztés egyik legfontosabb eszköze. A média és legfőképp az internet megfelelő használata, elengedhetetlen a hatékony közösség-szervezési folyamatokhoz. Az internet az egyik legegyszerűbb és leginkább költség-hatékony módszer a fiatalok eléréséhez, hisz az elektronikus levelezés, a közösségi oldalak, fórumok, blogok, szinte tálcán kínálják a fiatalok bevonásának lehetőségét.

3. A pomázi fiatalok élethelyzete

3.1. A kutatás célja

Kutatásom célja, hogy felmérjem a pomázi fiatalok szokásait a szabadidejük eltöltésével kapcsolatban illetve, hogy feltárjam azokat az igényeket, szükségleteket, amelyeket hiányként élnek meg a Pomázon végezhető szabadidős tevékenységek terén. A kutatás célja továbbá az is, hogy a felmerülő igények és szükségletek alapjául szolgáljanak a későbbiekben a helyi közösségfejlesztéssel kapcsolatos elképzeléseimnek.

3.2. A kutatás helye és ideje

A válaszadók között olyan fiatalok szerepelnek, akik Pomázon, élnek illetve huzamosabb ideig Pomázon éltek. Az adatfelvétel ideje 2009. március 20.-tól április 5.-ig tartott.

3.3. A kutatás módszere

A kérdőív alapvetően szabadidős tevékenységek és ifjúsági szolgáltatások ismeretére, civil szervezeti aktivitásra, önkéntességgel kapcsolatos ismeretekre kérdez rá, mind általános mind pomázi dimenzióban. A kérdőívet a saját tapasztalataim és feltevéseim által magam készítettem el elektronikus formában, melyet 20 pomázi fiatal töltött ki.

3.4. A kutatás alapvető kérdései

A kutatás alapvető kérdései azt vizsgálják, hogy milyen közösségi igények merülnek fel a pomázi fiatalokban, a szabadidő eltöltésével, a társadalmi aktivitással, az információszerzéssel, az önkéntességgel, a szervezeti tagsággal kapcsolatban. Továbbá rákérdezek a fiatalok részvételi hajlandóságára is egy, a jövőben megalakuló ifjúsági szervezetben.

3.5. A kutatás eredménye

Pomáz mintegy 16 ezer lakosából több mint 2000-en vannak 14 és 30 év közöttiek.¹³ Ennek az adatnak a tudatában jogosan merül fel az ifjúsági munka létjogosultsága a településen, hiszen ennyi fiatal speciális élethelyzetéből adódó szükségletek és igények kielégítésére már komoly szervezés, szaktudás, infrastruktúra és apparátus szükségeltetik. Sajnos a település

---

¹³ Sz.n., 2006 – <http://www.pomaz.hu/data/cms178239/Intezkedesiterv_2006_2012.pdf>, letöltve, 2009.05.10.

ifjúságpolitikája és annak megvalósítása nem a fejlődés irányába mutat, sőt mondhatni az ifjúsággal kapcsolatos szolgáltatások jelentős részét Szentendrére és a fővárosba delegálja az önkormányzat. A civil szektor sem igazán hatékony ezen a területen. A Kék Kocka Kábítószér Konzultáción kívül nem tudunk más, kifejezetten az ifjúsággal foglalkozó szolgáltató szerveződést felmutatni és a közösségszervezés terén is csak a zeneiskola és néhány sportegyesület hoz némi eredményt. Ez azért is meglepő, mert néhány évvel ezelőtt sokkal nagyobb aktivitást mutattak az ifjúsági közösségek. Volt olyan időszak, amikor a Zöld Szív, a Pomázi Faluház Egyesület, a Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület ifjúsági tagozata, a Művelődési Ház egyidőben működtek. A Zöld Szív a környezetvédelem területén látta el a szükséges teendőket, számos akcióval óvták a környezetünket és évente ifjúsági táborokat szerveztek. A Pomázi Faluház Egyesület magas szintű hagyományőrző tevékenységet folytatott, kézműves foglalkozásokat, előadásokat rendeztek. A Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület fiataljai a sváb bálokon kívül is rendkívül aktívak voltak, a szerb fiatalok az Opanke táncegyüttes köré szerveződtek. A Művelődési Ház is rengeteg ifjúsági eseménynek adott helyet, többek között például a Dunakanyari Rock Hétvégének, amelyet a mai napig emlegetnek a fiatalok. Mindeközben a még máig működő zeneiskolás közösség is aktívabb volt, rengeteget utaztak külföldre a fiatal tehetségek és itthon is számos hangversenyt adtak. A sportegyesületek közösségfejlesztő hatása is hangsúlyosabb volt ebben az időben, hisz kétszer, háromszor többen voltak ekkor tagjai valamelyik egyesületnek. A Lavina DSE karate tagozata rengeteg országos bajnokot, sőt világbajnokokat termelt ki, de azok is megtalálták a helyüket, akik csak hobbi szinten szerettek volna sportolni, hisz a Mátyás Király Általános Iskola sportpályája mindenki előtt nyitva állt.

A mai helyzet azonban azt mutatja, hogy ezek a közösségszervező, közösségfejlesztő szervezetek, hatások vagy teljesen megszűntek, vagy passzíválódtak, de mindenképpen veszítettek erejükből. A fiatalság szinte egésze a közösségekhez kapcsolódó tevékenységeit valahol Pomázon kívül végzi, a településünk jóformán „alvó várossá” alakult, azaz az emberek csak aludni járnak haza, közösségi, társadalmi életet, pedig a környező településeken, vagy Budapesten élnek.

A kérdés továbbra is nyitottnak látszik. Vajon az igények szűntek meg vagy valami más oka van annak, hogy egy ilyen színes ifjúsági élettel büszkélkedő településen ennyire visszafejlődött ez az aktivitás? A kérdőív azt látszik alátámasztani, hogy az igények igenis megmaradtak. A válaszadók egybehangzóan hiányolnak az ifjúsági szolgáltatásokat és a szabadidős tevékenységeiket is szívesebben üznék otthonuk közelében. Persze arról már megoszlik a vélemény, hogy melyek azok az ifjúsági szolgáltatások, amelyeket szívesen

igénybe vennének Pomázon a fiatalok. Alapvetően az információs szolgáltatást és az ehhez kapcsolódó tevékenységeket hiányolják a leginkább. Sokuk véleménye szerint „az alapokat” kellene először megteremteni, ami elsősorban egy olyan alacsony küszöbű közösségi teret és ehhez tartozó infrastruktúrát jelent, amely lehetővé teszi, hogy a fiatalok találkozzanak egymással és közös érdeklődésüknek megfelelően, aktivizálják magukat, akár egyénileg, akár csoportosan. Ebben a közösségi térben érzik a leginkább megvalósíthatónak a minőségi információ megszerzését és áramlását is egyben. Egy közösségi tér lehetőséget biztosít arra, hogy egyhelyen meglegyen minden szükséges információ, különböző kapcsolatok, eszközök és megfelelő tér a tervezéshez illetve a cselekvéshez is. A kérdőívet kitöltők több mint fele támasztja alá ezeket az elképzeléseket. Egy ilyen közösségi térre alapozva rengeteg olyan szolgáltatást tudnánk nyújtani, amelyek az ifjúság speciális élethelyzetéből adódóan létfontosságúak ahhoz, hogy a legkülönbélebb lehetőségek kihasználásával, sokkal aktívabb és tapasztalatokban gazdag életet tudjanak élni a fiatalok.

A leginkább hiányolt információk a pályázatokkal kapcsolatos tudnivalók. A megkérdezettek háromnegyede szeretne pályázni valamilyen formában, azonban az ehhez szükséges információkat csak az interneten tudják elérni, amely egy laikus számára átláthatatlan és a kitöltéssel kapcsolatos útmutatók is főleg olyanoknak szólnak, akik már ismerik az adott pályázati rendszert, éppen ezért nagy az igény a pályázatokkal kapcsolatos tanácsadásra is.

A ranglista második fokán meglepő módon az önkéntességgel kapcsolatos információ szolgáltatás szerepel. Ez méltán mutatja azt a tendenciát, miszerint a fiatalok egyre inkább felismerik, hogy az önkéntességgel szerzett tapasztalatok és tudás olyan fejlődési folyamatokat indítanak el, amelyekre a formális oktatásban nincsen példa.

A kérdőívben külön rákérdeztem arra, hogy kinek milyen tapasztalatai vannak az önkéntes munkával kapcsolatban és a megkérdezettek több mint fele válaszolta azt, hogy hosszabb-rövidebb ideig vállalt már olyan munkát, amiért anyagi juttatás nem járt. Az önkéntes munka pozitívumai között szinte mindenki megemlítette az új kapcsolatok kialakulását, a közös munka élvezetét és azt, hogy hasznosnak érezték magukat, főleg azok, akik elismerésben is részesültek a munka után. Ezek az emberek már a saját bőrükön tapasztalták, hogy személyiségüket milyen hihetetlen módon építik az önkéntességgel járó élmények és tapasztalatok. Arra a kérdésre, hogy mi ösztönözte ezeket a fiatalokat arra, hogy részt vegyenek önkéntes munkában szinte mindenkinek a válaszában a közösséghez tartozás pozitív élménye, az együttműködés és a környezetvédelem szerepelt.

A következő leginkább igényelt szolgáltatás a sportolási lehetőségek megteremtése. A megkérdezettek több mint 80%-nál dobogós helyet foglalt el a rangsorban az ingyenes sportolás lehetőségének biztosítása. A mai napig ez az egyik leghatékonyabb közösségformáló erő, és mivel Pomázon ennek múltja van, hatalmas hiba lenne átsiklani felette és hagyni, hogy teljesen megszűnjön ez a közösségszervező erő. Véleményem szerint elsősorban olyan sporttevékenységeknek kell teret biztosítani, amelyek nem igényelnek túl költséges eszközöket, könnyen felügyelhető és a lehető legtöbb embert meg lehet vele mozgatni. Ezeknek a feltételeknek a biztosítása minimális anyagi forrásból is megteremthető, vagy akár helyi összefogással is könnyen kialakítható például egy kosárpálya, focipálya vagy akár egy ping-pong asztal beszerzése. Azt gondolom, hogy a sport az egyik leghatékonyabb motiváló eszköz, amelyet a fiatalok körében alkalmazhatunk. Sokkal könnyebb bevonni egy projektbe vagy önkéntes munkába olyan fiatalokat, akik már ismerik a járást és örömmel fordulnak meg nálunk, vagy az adott sportközösségekben. Érdekes, hogy egy nagyobb léptékű sportolással kapcsolatos igény a válaszadók 90%-nál felmerül, ez pedig az uszoda vagy strand. Tisztában vagyok azzal, hogy ennek a létrehozása már egy sokkal költségesebb és bonyolultabb folyamat, mindenesetre érdemes ezt a felvetést figyelemben tartani és a hosszú távú célok közé besorolni.

Az információ szolgáltatáshoz szorosan kapcsolódó különböző tanácsadások utáni érdeklődés is hangsúlyosnak tekinthető a kérdőívek alapján. A már említett pályázati tanácsadáson kívül, a pályorientációs tanácsadást is sokan igénybe vennék Pomázon, ha lenne ilyen. A mai formális oktatási rendszer megköveteli azt, hogy már a középiskolát a jövőbeni tényleges (pénzszerzésre alkalmas) szakmánknak megfelelően válasszuk meg, legalábbis a tapasztalatok szerint azok, akik előre gondolkoznak, sokkal nagyobb eséllyel tudnak érvényesülni a felsőoktatási felvételen, majd a karrierjük során is. Pomáz 3 általános iskolájában körülbelül 1250 diák van, amely azt hiszem egyértelművé teszi a pályorientációs tanácsadás létjogosultságát a településen.¹⁴ Sajnos ezt a feladatot jelenleg nem látja el megfelelően sem az önkormányzat, sem a civil szektor. Véleményem szerint kevés energia ráfordítással is érezhetően meg tudnánk könnyíteni a diákok döntését a továbbtanulással, munkavállalással kapcsolatban. Tapasztalataim és a visszajelzések alapján a középiskolásoknak is nagy szüksége lenne arra, hogy szakképzett emberek foglalkozzanak velük a középiskolából való kikerülésük előtt. A közoktatásban sajnos nincs elég erőforrás arra, hogy minőségi pályorientációt végezzenek az iskolában. Általában az erre fordított idő

---

¹⁴ Sz.n., 2006 – <http://www.pomaz.hu/data/cms178239/Intezkedesiterv_2006_2012.pdf>, letöltve, 2009.05.10.

az érettségi tételek kidolgozására, vagy osztályfőnöki órákra megy el. A végzős fiatalok legtöbbször nincs tisztában a lehetőségeivel, sokszor csak név alapján választanak szakot és csak évközben jönnek rá arra, hogy nem is azt tanulják, amit szerettek volna, ez sokszor azt jelenti, hogy olyan embertől vették el a lehetőséget, aki a megfelelő információ birtokában tudta, hogy mit akar tanulni. A mai „csak legyen egy diplomád” felfogás miatt az alternatív lehetőségek sem kapnak megfelelő hangsúlyt a döntéshozatalban. Gondolok itt a szakképzésekre, a külföldi továbbtanulási lehetőségekre vagy akár az Európai Önkéntes Szolgálatra. Mivel az iskolák ezt a fajta tanácsadást csak részben látják el, érdemes ezt a szolgáltatást is a már bejáratott közösségi térhez kapcsolni. Ez a fajta segítségnyújtás megfelelő emberismeretet is feltételez, így a közösség aktív tagjai akár egymásnak is tudnak minőségi információt átadni, tapasztalatokat cserélni vagy akár tanácsot adni a pályaválasztással kapcsolatban.

Az ifjúsági szolgáltatások közül még a szabadidős programajánló az, amelynek hiánya kiemelkedőnek mondható a válaszok alapján. A megkérdezetteknek több mint 70%-a a kifejezetten pomázi programokról csak szájhagyomány útján tud tájékozódni, mert véleményük szerint nincs megfelelő minőségű és rendszerezett információ áramlás a pomázi rendezvényekről, programokról, eseményekről. Véleményem szerint ez hatalmas hiányosság, hiszen ha nem jut el az információ a fiatalokhoz, akkor a közösségek szerveződése kissé nehézkessé és esetlegessé válik. A különböző, rendezvényekről, programokról szóló gördülékeny információáramlás az egyik alappillére a hatékonyan működő közösségeknek. Működik Pomázon néhány olyan média, amely ezt a feladatot lenne hivatott betölteni, de sajnos nem működnek megfelelően, nem használják őket a fiatalok. Ilyen lenne a két pomázi újság az Otthonunk Pomáz és a Pomázi Polgár, a Dera TV és a Pomáz TV, a www.pomaz.hu honlap vagy a különböző faliújságok az utcán. A megkérdezettek csupán 15%-a említett meg a fentiek közül egy vagy két lehetőséget. Véleményem szerint ennek egyrészt az az oka, hogy az információ nincs megfelelően rendszerezve ezekben a médiákban, másrészt az, hogy nincsenek olyan rendezvények, programok, amelyek felkeltenék a pomázi ifjúság figyelmét. A Pomázi Művelődési Ház egy kiváló alapot és teret nyújthatna az ifjúsági kezdeményezések, kulturális programok, rendezvények számára, azonban a Művelődési Ház működésére vonatkozó kérdésekre adott válaszok alapján sajnos egyáltalán nem tölti be ezt a funkciót a város életében. A Művelődési Ház tevékenységével egyetlen ember volt megelégedve. Ő havonta látogatja ezt a közösségi teret. A többi válaszadó vagy egyáltalán nem volt megelégedve, vagy nem is ismeri a művház programjait, valamint évente vagy ritkábban látogatják az épületet. Ez viszont nem a fiatalok motivátlanságából, vagy érdektelenségéből

ered, ugyanis arra a kérdésre, hogy milyen gyakran látogatna egy olyan közösségi teret, ahol azok a szolgáltatások lennének elérhetők, amelyeket a fiatalok igényelnek, szinte mindenki a hetente lehetőséget jelölte meg. Tehát könnyen belátható, hogy van igény Pomázon egy közösségi tér létrehozására, ahol korszerű ifjúsági szolgáltatások igénybevételére és értelmes szabadidő eltöltésre van lehetőség.

Az aktivitás nem merül ki a részvételi szándékban. A kérdőívet kitöltők 70%-a legalább heti 1-2 órát áldozna idejéből egy olyan szervezet működtetésére, amely egy életképes, aktív közösségi életet szervez. Vannak olyanok is, akik 3-5 órát, vagy akár többet is rá tudnának fordítani a szervezetben való részvételre. Ez, úgy gondolom, megfelelő alapot jelent továbbgondolni az eddigieket és a tettek mezejére lépni. Ennyi önkéntes munkaórával, már könnyen megoldható egy ifjúsági információs pont létrehozása és meggyőződésem, hogy még sokan mások is szívesen csatlakoznának egy lendületes, fiatalokból álló, aktív szervezethez. A kérdőív alapján pontosan lehet látni, hogy az iskolán/munkahelyen kívüli tanulásra, fejlődésre van igény, hisz sokan vettek már részt saját szabadidejüket áldozva, olyan tréningeken, konferenciákon, rendezvényeken amelyek egyéni vagy szakmai fejlődésüket szolgálják ugyan, de nem kötelező. Ugyanakkor a szervezeti aktivitás az országos átlaggal egyezik meg, azaz a civil szektorban nem sokan tevékenykednek rendszeresen. A válaszadók közül csupán 10-en voltak valamilyen (nem sport) egyesület vagy alapítvány tagjai, és ebből csak ketten tartoznak pomázi civil szervezethez. Ez egyrészt kihívást jelent, hogy megfelelő módon ösztönözzük a fiatalokat és a társadalmi felelősségvállalás felé terelgessük őket, miközben folyamatosan felismerik munkájuk jelentőségét és belátják, hogy olyan fejlődési alternatívákat, kapcsolatokat, élményeket és tapasztalatokat kínál ez a tevékenység, amelyeket máshol nem tudnak begyűjteni. Másrészt potenciális emberi erőforrást jelentenek, hiszen nincsenek még leterhelve ebben a szektorban és az újdonság erejével hat majd életükben, ha bekapcsolódnak a civil munkába.

Az egyik legfontosabb kérdés, amelyet utoljára hagytam arra vonatkozott, hogy melyek azok területek amelyeket a civil szektornak kellene ellátnia, de jelenleg nem megoldott. Erre a kérdésre a legtöbben a pomázi nem éppen konstruktív informális csoportok tevékenykedtetését említették meg. Idézet az egyik válaszadótól: *„volt már szerencsém továbbá a délutánjaikat és estéiket az utcán töltő fiatalok (12-18évesek) közösségéhez, akik hangosan káromkodva, zenét hallgatva szennyezik vizuálisan, és zajjal a környezetemet.”* Valóban hatalmas problémát jelentenek ezek a csoportok, hiszen a legtöbb ifjúsági kezdeményezés egyik sarkalatos pontja az, hogy amit megteremtnek a fiatalok(nak), azt más fiatalok lerombolják vagy ellehetetlenítik a működést. Véleményem szerint az egyik

legfontosabb teendőnk a jövőben az lesz, hogy valamiképpen bevonjuk ezeket a fiatalokat a munkába, így sajátjuknak fogják érezni azt, amit létrehozunk, ezáltal nem fogják a munkánkat hátráltatni, sőt rá fognak érezni a konstruktív munka örömeire és az együttműködés hatékonyságára. Figyelembe kell vennünk ezeknek a csoportoknak az igényeit is, hogy hosszútávon alakuljon ki egy kölcsönösségen alapuló, jó kapcsolat. Konkrét motiváló eszköznek, közös kapcsolódási pontnak bizonyos sport tevékenységeket (pl. streetball, gördeszka, görkori, bmx, zsonglőrködés), vagy az underground művészeteket (pl. graffiti, break, freestyle) tudom elképzelni. Ide kapcsolódnak a szórakozással, bulizással kapcsolatos meglátások, vélemények is, ugyanis ezen a területen a legszembetűnőbb bizonyos csoportok kártékony hatása. Jónéhány kezdeményezés volt a kulturált szórakozási lehetőség megteremtésére, (lásd DRH, Rock Bábel) de többek között néhány renitens fiatal miatt szinte az összes ilyen bulisorozat megszakadt, ugyanis tarthatatlanná vált az a felfogás és viselkedés, amelyek mentén ezek az éjszakák folytak. Nem egyszer a rendőrségnek kellett közbe lépnie, hogy ne legyen nagyobb probléma. A kirekesztés semmiképpen sem megoldás, hiszen ezzel csak elodázzuk a problémák felszínre kerülését. Itt is a bevonást (akár a szervezésbe is) érzem a leghatékonyabb módszernek. Nagyon fontos feladatnak tartom ennek a helyzetnek a megoldását, hisz a mai világban a kulturált szórakozás az egyik legcsábítóbb, leginkább motiváló erő a fiatalok számára. Meggyőződésem, hogy sok fiatalhoz ezzel a módszerrel tudunk csak eljutni, ezért mindenképpen használnunk kell ezt a forrást.

A különböző érdeklődésű csoportok összekapcsolásán kívül még a környezetvédelem az, ami nagyobb hangsúlyt kapott a civil szektor által ellátandó feladatok között. Amint azt már említettem a Zöld Szív Egyesület volt a felelőse ennek a területnek Pomázon. Sajnos ma már egyre kevesebbet lehet hallani róluk, de úgy gondolom, hogy az ő tapasztalataikra és tudásukra építve egy új koncepció mentén a környezetvédelemmel kapcsolatos önkéntes tevékenység az egyik leghatékonyabb eszköz, amellyel láthatóvá tudnánk válni, és amivel kivívhatnánk a település támogatását, amire hatalmas szükségünk van, hiszen az ifjúsági kezdeményezések támogatottsága Pomázon igencsak esetleges. A civil szektoron kívül, mindenhol a profit érdekeltség (helyi vállalkozások, média stb.) vagy a kiábrándultság (önkormányzat, lakosság) fogad bennünket. Ezt a hozzáállást csak akkor tudjuk megváltoztatni, ha egységesen és látható eredményekkel tudunk szolgálni. A kérdőívekben szereplő vélemények és tények alapján úgy gondolom, hogy Pomázon hihetetlen szellemi, művészeti, sport, műveltségi és akarati potenciál van, ami csak arra vár, hogy megmozgassuk őket és tiszta célok mentén, egy valódi értékek köré szerveződő kortárs csoport felvállalja ennek a szervezését és konkrét projektek által a tettek mezejére lépjen.

4. Befejezés

Kutatásom lényegében a pomázi fiatalság közösség iránti igényét, speciális élethelyzetéből adódó szükségleteit, aktivitásának szintjét és társadalmi felelősségvállalásának mértékét volt hivatott felmérni. Továbbá alapul szolgál a későbbi közösségfejlesztő terveimnek is, melyet a közeljövőben tervezek megvalósítani. Megvizsgáltam, hogy a pomázi fiatalok milyen ifjúsági szolgáltatásokat ismernek, melyeket vesznek igénybe és melyek azok, amelyeket mindenképp Pomázon szeretnének elérni. A válaszadók egybehangzóan egy közösségi tér létrehozását látják a legfontosabb feladatnak. Erre alapozva ki lehet alakítani a szükséges információszolgáltatást, a tanácsadói feladatokat, sportolási lehetőségeket és néhány iskolán kívüli nem-formális képzést is el lehetne indítani a válaszadók visszajelzései alapján. Ezen kívül a civil szektor felelősségének tartják a kulturált szórakozási lehetőségek kialakítását, a különböző érdeklődésű csoportok összehangolását az élhetőbb környezet érdekében, és a környezetvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátását is.

A már meglévő közösségformáló hatásokkal és lehetőségekkel (pl. Művelődési Ház) nincs megelégedve a pomázi ifjúság, azonban szívesen tenne annak érdekében, hogy ez megváltozzon. Ezt mutatja, hogy szinte mindenki tudna vállalni legalább heti 1-2 óra munkát egy olyan szervezetben, amely a fent említett célok érdekében jönne létre. Az önkéntes munka meglepően népszerű a fiatalok körében, azonban a rendszeres jelenlét valamely civil szervezetben még nem éri el a megfelelő mértéket, főleg nem helyi civil szervezetekben. A szabadidő eltöltésével kapcsolatban a legnagyobb hiányt a megfelelő információáramlás jelenti. Nincs összegyűjtve, rendszerezve és korszerű felületen közzé téve a helyi rendezvényekről, kezdeményezésekről, programokról szóló információk, amely következtében a fiatalok szinte minden szabadidejüket vagy otthon, vagy a környező városokban, vagy az utcán töltik. Ezek a tények ékesen bizonyítják a közösségfejlesztés szükségességét Pomázon.

Első lépésben a kutatást kell a reprezentativitás szintjére emelni, hogy megerősítést kapjanak az eddigi megállapítások. Aztán az aktív pomázi ifjúságot kell megszervezni, az egyéni és közösségi célokat egyeztetni, hogy egy működőképes rendszer alakuljon ki és végre ne csak beszéljünk a közösségfejlesztésről, hanem csináljuk is azt. A tartósan aktív fiatalokkal összefogva, pedig egy ifjúsági szervezetet szeretnénk létrehozni, amely a forrásteremtés és a támogatás elnyerésének egyik alapfeltétele. Jelenleg 12 pomázi fiatal munkálkodik azon, hogy létrehozzuk az egyesületünket, melynek neve: Pomázi Alkotó Csoport az Ifjúságért

KHE lesz (PACSI KHE). A nagyközönség előtt a Pomáz Napon fogunk bemutatkozni, szeptember 20-án, ahol a kérdőív egy továbbfejlesztett változatát fogjuk kitöltetni a fiatalokkal, továbbá Pomázi Büszkeségfalat és Jövőképet hozunk létre, ahol lehetőségük lesz a látogatóknak arra, hogy elmondják: mit szeretnek Pomázon, illetve hogyan látják városunk jövőjét.

Irodalomjegyzék

1. **Bauer Béla – Szabó Andrea:** *Ifjúság2004 Gyorsjelentés*
Mobilitás Ifjúságkutatói Iroda, kh.n., 2005
2. **Harkai Nóra:** *Gondolatok a korai szocializációról a közösségfejlesztés tükrében*
Parola, 2007/4
28.o.
3. **Piaget, Jean – Inhelder, Barbel:** *Gyermeklélektan*
Osiris, Budapest, 1999
4. **Szécsényi István:** *A közösség szerepe az egyén szocializációjában*
<http://www.osztalyfonok.hu/cikk.php?id=182>
Letöltés ideje: 2009.04.02.
5. Sz.n.: *Pomáz Város Önkormányzat Feladatellátási, intézményhálózat-működtetési és fejlesztési terve*
http://www.pomaz.hu/data/cms178239/Intezkedesiterv_2006_2012.pdf
Letöltés ideje: 2009.04.04.
6. Sz.n.: *Serdülőkori személyiségfejlődés, szocializációs hatások. A droghasználat megelőzésének lehetőségei a családban*
<http://gardonyi.hu/down/droghaszn%C3%A1lat%20megel%C5%91z%C3%A9se.doc>
Letöltés ideje: 2009.04.01.
7. **Varga A. Tamás – Vercseg Ilona:** *Közösségfejlesztés*
Magyar Művelődési Intézet, Budapest, 1998
8. **Vercseg Ilona:** *Közösségfejlesztés - Módszertani segédlet a községi egészségtervek készítéséhez*
Országos Egészségfejlesztési Intézet, Budapest, 2004

Mellékletek

Melléklet I. – Kérdőív

Kérdőív

Kedves Kitöltő!

Ezzel a kérdőívvel szakdolgozatomhoz nyújtasz segítséget. A kérdőív mintegy igényfelmérésként szolgálna és a későbbiek során, a válaszaitok alapján indítanám el a közösségfejlesztési elképzeléseimet Pomázon, remélhetőleg együtt Veletek! A szerzett információkat természetesen harmadik fél számára nem adom ki.

Ha kitöltötted a kérdőívet kérlek küldd el a rvaren@freemail.hu e-mail címre, amennyiben lehetséges április 5-ig!

Köszönöm a segítséged!

Korod:

Nemed:

Település ahol élsz:

Éltél valaha Pomázon?

Hány éve(t)?

Miért költöztél el?

.....
.....
.....

Jelöld X-el azokat az ifjúsági szolgáltatásokkal kapcsolatos állításokat, amelyek igazak rád nézve. (Ha az egyéb választ jelölöd, kérlek nevezd meg a tevékenységet. Amennyiben több olyan szolgáltatás is van, amelyik az egyéb kategóriába tartozik, kérlek bővítsd a táblázatot.)

Ifjúsági szolgáltatások	Ismerem a szolgáltatást	Pomázon is elérhető	Pomázon igénybe veszem	Pomázon kívül veszem igénybe	Pomázon venném igénybe, ha lenne
nevelési tanácsadás					
pályaorientációs tanácsadás					
könyvtár					
ingyenes internetezési lehetőség					
szabadidős programajánló					
drogprevenció					
önkéntességgel kapcsolatos információk (pl. EVS)					
pályázati lehetőségekkel kapcsolatos információszolgáltatás és tanácsadás					
iskolán kívüli tréningek, konferenciák, képzések az ifjúság számára					
sportolási lehetőségek					

közösségi tér és infrastruktúra biztosítása az ifjúsági önszerveződésekhez (ifjúsági projektek tervezése, megvalósítása, film klub, olvasóköri, tanulókör stb.)					
egyéb1:					
egyéb2:					

Jelöld meg, hogy melyik az öt legfontosabb szolgáltatás számodra

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Rangsorold a fent említett szolgáltatásokat, aszerint, hogy mennyire fontos, hogy megtalálhatóak legyenek Pomázon.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Milyen szolgáltatásokat, programokat, rendezvényeket ismersz, amelyek a Művelődési Ház szervezésében valósulnak meg?

.....

.....

.....

.....

.....

Mennyire vagy elégedett a Pomázi Művelődési Ház ifjúsági programjaival?

Nagyon elégedett vagyok	Elégedett vagyok	Kevésbé vagyok elégedett	Nem vagyok elégedett	Nem ismerem

Milyen gyakran látogatod a Művelődési Házat?

Naponta	Hetente	Havonta	Évente	Ritkábban

Milyen gyakran látogatnál egy, a Művelődési Házhoz hasonló közösségi teret, ahol az általad igényelt szolgáltatások elérhetőek?

Naponta	Hetente	Havonta	Évente	Ritkábban

Ha a „Ritkábban” választ jelölted meg, mi ennek az oka?

.....

.....

.....

Milyen közösségeket, helyi szerveződéseket, társaságokat, (sport) egyesületeket, csoportokat ismersz Pomázon?

.....
.....
.....
.....
.....

Tagja vagy valamelyiknek?

Igen

Nem

Melyiknek?

.....
.....

Ha nem, mi ennek az oka?

.....
.....
.....
.....

Milyen ifjúsági kezdeményezéseket (ifjúság által működtetett terveket, projekteket, rendezvényeket, programokat) ismersz Pomázon?

.....
.....
.....
.....

Ha létrejönne egy kezdeményezés, amely arra hivatott, hogy a fentebb említett ifjúsági szolgáltatásokat elérhetővé tegye, részt vennél-e a munkában?

Igen

Nem

Hetente mennyi időt tudnál erre a munkára fordítani?

1-2 órát	3-5 órát	5-10 órát	10-20 órát	Többet

Jelöld X-el azokat a tevékenységeket, amelyeket szabadidődben szoktál űzni. (A pontozott részekhez írd le, hogy pontosan mit csinálsz. Ha az egyéb választ jelölöd, kérlek nevezd meg a tevékenységet. Amennyiben több olyan szolgáltatás is van, amelyik az egyéb kategóriába tartozik, kérlek bővítsd a táblázatot.)

Szabadidős tevékenységek	Szoktam	Pomázon is lehet	Pomázon szoktam	Pomázon kívül szoktam	Pomázon venném igénybe, ha elérhető lenne
színház					
kirándulás					
buli					
mozi/dvd					

kiállítás					
strand/uszoda					
olvasás					
internet (fórum, blog, közösségi oldalak stb.)					
számítógépes alkalmazások (játékok, programozás stb.)					
házimunka (főzés, kertészkedés stb.)					
önfejlesztő programok (tréningek, képzések, konferenciák stb.)					
civil szervezetben tevékenykedem					
sport:.....					
művészet:.....					
aktivizmus:.....					
egyéb1.....					
egyéb2.....					
egyéb3.....					
egyéb4.....					

Milyen sűrűn van alkalmad szabadidős tevékenységeket űzni?

Naponta	Hetente	Havonta	Évente	Ritkábban

Hetente mennyivel jutna több időd szabadidős tevékenységeidre, ha Pomázon tudnád őket igénybe venni?

1-2 órával	3-5 órával	5-10 órával	10-20 órával	Többel

Hol szoktál tájékozódni a különböző rendezvényekről, programokról?

internet (hol?):.....
 újság (melyik?): .....
 tv:.....
 faliújság (hol?): .....
 barátoktól hallok róla
 egyéb:.....

Hol szoktál tájékozódni a kifejezetten pomázi rendezvényekről, programokról?

internet (hol?):.....
 újság (melyik?): .....
 tv:.....
 faliújság (hol?): .....
 barátoktól hallok róla
 egyéb:.....

Vettél már részt iskolán/munkahelyen kívüli tréningen, táboron, konferencián, rendezvényen?

Igen

Nem

Mi volt a rendezvény témája?

.....
.....

Mi ösztönzött arra, hogy részt vegyél ezen/ezeken a rendezvény(ek)en?

.....
.....
.....
.....

Tagja vagy valamilyen civil szervezetnek? (egyesületnek, alapítványnak stb.)

Igen

Nem

Ha igen, szervezet neve:

.....
.....

Tagja vagy valamilyen pomázi civil szervezetnek?

Igen

Nem

Ha, igen a szervezet neve:

.....
.....

Milyen megfontolásból választottad ez(eke)t a szervezet(ek)et?

.....
.....
.....
.....

Véleményed szerint melyek azok az ifjúsági szolgáltatások/szükségletek, amelyeket a civil szférának kellene ellátnia, de jelenleg nincs olyan szervezet aki ezeket megoldja?

.....
.....
.....
.....

Ha alakulna egy szervezet ezeknek a szolgáltatásoknak/szükségleteknek az ellátására, csatlakoznál a szervezethez?

Igen

Nem

Mennyi időt tudnál hetente a szervezetben való tevékenységre fordítani?

1-2 órát	3-5 órát	5-10 órát	10-20 órát	Többet

Végeztél-e már önkéntes munkát?

Igen

Nem

Milyen jellegűt?

.....
.....
.....
.....
.....

Mi ösztönzött arra, hogy önkéntes munkát végezz?

.....
.....
.....
.....
.....

Milyen pozitívumai voltak az önkéntes munkavégzésnek?

.....
.....
.....
.....
.....

Milyen negatívumokat tapasztaltál?

.....
.....
.....
.....
.....

KÖSZÖNÖM A SEGÍTSÉGED!